

Co można zamieścić w testamencie?

(stan prawny na dzień 22 września 2016 r.)

Jak pisaliśmy w poprzednim wpisie, spadkodawca może powołać do całości lub części spadku jedną lub kilka osób. Jeżeli spadkodawca powołał do spadku lub do oznaczonej części spadku kilku spadkobierców, nie określając ich udziałów spadkowych, dziedziczą oni w częściach równych.

Np. Jan Nowak w testamencie wskazał, że „do spadku powołuje swojego syna Marka Nowaka oraz córkę Annę Kowalską”. W swoim testamencie Jan Nowak nie wskazał w jakich udziałach powołuje swoje dzieci do spadku, w związku z czym należy przyjąć, że udział Marka Nowaka jak i Anny Kowalskiej w spadku po ich ojcu Janie Nowak będzie wynosił po 1/2.

Sporządzając testament warto pamiętać, że zastrzeżenie warunku lub terminu, uczynione przy powołaniu spadkobiercy testamentowego jest traktowane tak jakby nie istniało. Jeżeli jednak z treści testamentu lub z okoliczności wynika, że bez takiego zastrzeżenia spadkobierca nie zostałby powołany, powołanie spadkobiercy jest nieważne. W/w zastrzeżenia nie stosuje się jednak, jeżeli ziszczenie się lub nieziszczenie się warunku albo nadejście terminu nastąpiło przed otwarciem spadku.

W testamencie można zawrzeć także inne elementy takie jak: podstawienie, zapis, zapis windykacyjny (dotyczy tylko testamentu notarialnego), polecenie można w nim również powołać wykonawcę testamentu oraz kogoś wydziedziczyć pozbawiając go tym samym prawa do zachowku.

Podstawienie

Termin ten oznacza, że w testamencie wskazujemy także innego spadkobiercę na wypadek, gdyby wskazany w pierwszej kolejności spadkobierca nie chciał lub nie mógł być spadkodawcą. Brak takiego wskazania skutkuje tym, że udział spadkowy spadkobiercy który nie chce lub nie może dziedziczyć przypada pozostałym spadkobiercom wskazanym w testamencie.

Zapis

Ten element testamentu pozwala na zobowiązanie spadkobierców do przekazania określonej osobie określonego składnika majątku spadkodawcy (np. pamiątkowego zegarka, samochodu, określonej kwoty pieniędzy). Przedmiotem zapisu może być także nieruchomości, ale należy pamiętać, że w sytuacji gdy spadkodawca przeznaczył oznaczonej osobie w testamencie poszczególne przedmioty majątkowe, które wyczerpują prawie cały spadek, osobę tę poczytuje się w razie wątpliwości nie za zapisobiercę, lecz za spadkobiercę powołanego do całego spadku. Co ważne zapis może być uczyniony pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu. Zapisobierca może żądać wykonania zapisu co do zasady niezwłocznie po ogłoszeniu testamentu.

Zapis windykacyjny (dotyczy tylko testamentów notarialnych)

Umieszczenie takiego zapisu w testamencie oznacza, że oznaczona osoba nabywa przedmiot zapisu z chwilą otwarcia spadku. Przedmiotem zapisu windykacyjnego może być jedynie: rzecz oznaczona co do tożsamości, zbywalne prawo majątkowe, przedsiębiorstwo lub

gospodarstwo rolne, ustanowienie na rzecz zapisobiercy użytkowania lub służebności. Zapis windykacyjny jest skuteczny tylko wówczas, jeżeli w chwili otwarcia spadku przedmiot zapisu należał do spadkodawcy.

Polecenie

Ma ono na celu zobowiązanie określonej osoby do określonego zachowania lub zaniechania. Wykonania polecenia może żądać każdy ze spadkobierców, jak również wykonawca testamentu, chyba że polecenie ma wyłącznie na celu korzyść obciążonego poleceniem. Jeżeli polecenie ma na względzie interes społeczny, wykonania polecenia może żądać także właściwy organ państwowy.

Powołanie wykonawcy testamentu

Spadkodawca może w testamencie zawrzeć również zapis, w którym powołuje wykonawcę lub wykonawców testamentu (wykonawcą testamentu może być tylko osoba posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych). Spadkodawca może powołać wykonawcę testamentu do sprawowania zarządu spadkiem, jego zorganizowaną częścią lub tylko oznaczonym składnikiem. Osoba powołana jako wykonawca testamentu może odmówić wzięcia na siebie tego obowiązku, w tym celu powinna ona złożyć odpowiednie oświadczenie przed sądem lub notariuszem. Co do zasady do obowiązków wykonawcy testamentu należą: zarząd majątkiem spadkowym, spłata długów spadkowych, w szczególności wykonanie zapisów zwykłych i poleceń, wydanie spadkobiercom majątku spadkowego zgodnie z wolą spadkodawcy i z ustawą.

Wydziwienie

Spadkodawca może w testamencie również dokonać wydziwienia. Wydziwienie to nic innego jak pozbawienie zstępnych, małżonka i rodziców zachowku, jeżeli ci:

- 1) wbrew woli spadkodawcy postępują uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego,
- 2) dopuścili się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci,
- 3) uporczywie nie dopełniają względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

W/w przyczyny wydziwienia uprawnionego do zachowku powinna wynikać z treści testamentu. Należy pamiętać jednak o tym, że spadkodawca nie może wydziwicy osoby uprawnionej do zachowku, jeżeli jej przebaczył.

Podstawa prawna: ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)

Niniejszy wpis ma charakter wyłącznie informacyjny i nie stanowi porady prawnej, konsultacji prawnej lub opinii prawnej, ani nie może być traktowany jako świadczenie pomocy prawnej w jakiegokolwiek formie. W szczególności autor nie doradza zachowań zgodnych, bądź niezgodnych z treścią wpisu, informując, że podjęcie lub zaniechanie działań w indywidualnej sprawie uzależnione jest od oceny stanu faktycznego oraz prawnego dotyczącego konkretnej sprawy.